

PP1-bilagssæt og flerfaglig prøveeksamen

Forløb: Det gode samfund

Formål

Du skal stifte bekendtskab med den tværfaglige KS-eksamen.

Fremgangsmåde

Fundamentet for den tværfaglige KS-eksamen er bilagssættet. Til den rigtige KS-eksamen kan der trækkes flere forskellige bilagssæt, men til denne prøveeksamen er der kun dette ene. Dette bilagssæt skal analyseres ved hjælp af kildeanalysekemaet, og de vigtigste pointer skal bruges i besvarelsen af problemstillingerne. Bemærk, at alle bilag skal inddrages i besvarelsen.

Til den rigtige eksamen skal I selv udarbejde en problemformulering med tilhørende underspørgsmål. Til denne prøveeksamen får I udleveret en problemformulering og underspørgsmål af underviserne.

"Hvordan og hvorfor har det danske arbejdsmarked udviklet sig, i perioden fra 1890 til i dag, og hvilken udvikling kan forventes i fremtiden?"

1. Hvordan fungerer det danske arbejdsmarked?
2. Hvilke etiske problemstillinger står man overfor på det danske arbejdsmarked?
3. Hvad har været afgørende for udviklingen af det danske arbejdsmarked, og hvordan ser fremtiden ud?

Ovenstående spørgsmål skal besvares ved hjælp af bilagene, materialer fra undervisningen og selvfundet materiale. Hvad angår det selvfundne materiale, kan det for eksempel være nyhedsartikler, historiske kilder m.v. Underviserne vil være behjælpelige med at finde de selvfundne materialer.

Produktkrav og præsentation

Problemformuleringen og underspørgsmålene skal til den rigtige eksamen besvares i en KS-synopsis. Til denne prøveeksamen skal I lave en PowerPoint-præsentation, som besvarer problemformuleringen og underspørgsmålene. Brug den udleverede skabelon.

PP1-bilagssæt og flerfaglig prøveeksamen

Bilag

1. Tekst – Tekst - Thomas Niensens (LO) afslutningsreplik 16. februar 1982
2. Tekst – Reglement fra Rubens dampvæveri (1869)
3. Billede – En saaret arbejder (Erik Henningsen, 1894-1895)
4. Tekst - Syndefaldsmyten, Bibelen, 1. Mosebog kap. 3,17-19
5. Tekst - Mette Frederiksen i nyt angreb på svigtende arbejdsmoral i Danmark. DR.dk, 28. sep. 2023,
6. Statistik: Befolkningsfremskrivning, Danmark Statistik.
<https://www.dst.dk/da/statistik/nyt/nythtml?cid=26827>, hentet 12/11 2020
7. Tekst – Arbejdsmarked. Regeringens lønløft er et frontal-angreb på den danske model. Avisen Danmark, 27. oktober 2023.

Bilag 1: Tekst - Thomas Nielsens (LO) afslutningsreplik 16. februar 1982

Thomas Nielsen var formand for LO fra 1967 til 1982. Hans afskedsreplik på LO's ekstraordinære repræsentantskabsmøde den 16. februar 1982 er gengivet herunder. Thomas Nielsen var udlært former, men viede det meste af sit liv til fagbevægelsen. Som formand var Thomas Nielsen ikke bare en markant person i fagbevægelsen, men også i dansk politik, hvor han bl.a. havde nogle heftige diskussioner med Socialdemokratiet, der var LO's traditionelle samarbejdspartner i det politiske system. Hans nedenstående kommentarer "vi har flyttet hegnsplæ" og "vi har sejret ad helvede til" henviser til hans syn på de resultater, som LO havde opnået i hans periode som formand. Centralt for Thomas Nielsen og LO i perioden står kampen for demokrati på arbejdspladsen. Der blev bl.a. gennemført en sygedagpengereform og en udbygning af tillidsmandssystemet. Et andet centralt emne for Thomas Nielsen og LO i 1970'erne var kampen for økonomisk demokrati (ØD), der gik ud på, at lønmodtagerne skulle have andel i virksomhedernes overskud og medbestemmelse over hvordan midlerne skulle geninvesteres. Thomas Nielsen og LO ville have det indført ved lov, men det blev aldrig til andet end forhandlinger og endeligt skrinlagt i 1987.

(...) "Dirigenten gav herefter ordet til formanden, Thomas Nielsen.

Formanden, Thomas Nielsen: Hvis jeg ser helt tilbage til den tid i 30'erne, hvor jeg kom i formerlære og sammenligner med nu, vil jeg påstå, at jeg sammen med tusinder af andre tilhører en generation, der har sejret ad helvede til godt. Og når man har det, har man et godt liv at se tilbage på. Der er altid nogle slagsmål, man har været med i, og som man kan mindes. Og så er der blevet flyttet hegnsplæ i stor udstrækning. Måske ikke så mange på én gang. Der er nemlig sket ud fra det bærende i arbejderbevægelsen: Flytter man et ben ad gangen og standser op og cementerer baggrunden, når man har opnået noget, så har man et fast grundlag at gå videre på. Det har vi gjort, og derfor indtager vi sammen med vore nordiske kammerater en 1. plads, og det er en erfaring, vi søger at lade gå videre til kammerater i u-landene, sagde Thomas Nielsen, der også benyttede lejligheden til lykønske Knud Christensen og Finn Thorgrimson med valget. Han takkede desuden Knud Christensen for de pæne ord. Thomas Nielsen sluttede med et held og lykke til dansk fagbevægelse fremtid. Dirigenten kunne herefter konstatere, at dagsordenen var udtømt, og han hævede mødet

Fra danmarkshistorie.dk

<https://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/thomas-nielsens-lo-afslutningsreplik-16-februar-1982/>

Bilag 2: Tekst - Reglement for Rubens dampvæveri (1869)

Arbejdsgiverne søgte at sikre disciplinen på fabrikkerne ved at udforme arbejdsreglementer. Nedenstående stammer fra et regelsæt for arbejderne på L.H. Rubens dampvæveri på Frederiksberg fra 1869.

Reglement for arbejderne på Rubens dampvæveri, 1869

Til opretholdelse af den for fabriksdriften absolut nødvendige orden, er enhver arbejder i fabrikken forpligtet til nøje at overholde efterstående forholdsregler. De, som handler herimod, bliver efter undertegnedes bestemmelse idømt en pengebøde, som fordobles i tilfælde af gentagelse og til sidst har afsked til følge.

Det er enhver pligt at holde øje med de andre, og angivelser af overtrædelser af efterstående artikler vil ikke alene blive hemmeligholdt, men endog efter omstændighederne passende belønnet.

§ 1. Arbejdstiden er fra kl. 6 morgen til 7 aften, med ophold fra kl. 8-8½, fra kl. 12 til 1 og fra kl. 4-4½. (...).

§ 2. Arbejderne skal møde præcist. Fem minutter efter at maskinen er sat i gang til de ovenanførte tider, må enhver arbejder være på sin plads og i færd med at arbejde. I tilfælde af udeblivelse betales en bøde på 4 sk.¹ for hver fem minutter i den første time, og for resten af dagen 4 sk. per.time, dog er sygdom eller anden udmeldt lovligt forfald undtaget herfra.

(...).

§ 5. I arbejdslokalerne må ikke medtages bøger, schawler, eller tørklæder etc. (...)

§ 6. Ved hver to væve vil der altid til betjening af arbejderne være følgende hjælperedskaber [*liste over redskaber som spoler til vævene m.m.*]

(...) Beskadigelser som følge af efterladdenhed eller modvillighed straffes strengt, foruden at de ødelagte eller beskadigede genstande skal erstattes af arbejderen til de anførte priser.

Fra: Helle Folkersen: "Industrialiseringen", Systime, ibog, 2023 <https://industrialiseringen.systime.dk/?id=191>

¹ Skilling: Møntenhed, der blev brugt indtil 1875.

Bilag 3: Billede – En saaret arbejder (Erik Henningsen, 1894-1895)

Fra Staten Museum for Kunst på siden: <https://open.smk.dk/artwork/image/KMS1506>

Bilag 4: Tekst - Syndefaldsmyten, 1. Mosebog kap. 3,17-19

Til Adam sagde han:

»Fordi du lyttede til din kvinde og spiste af det træ, jeg forbød dig at spise af, skal agerjorden være forbandet for din skyld; med møje skal du skaffe dig føden alle dine dage. Tjørn og tidsel skal jorden lade spire frem til dig, og du skal leve af markens planter. I dit ansigts sved skal du spise dit brød, indtil du vender tilbage til jorden, for af den er du taget. Ja, jord er du, og til jord skal du blive.«

Bilag 5: Tekst - Mette Frederiksen i nyt angreb på svigtende arbejdsmoral i Danmark

- Bland dig uden om, lyder det fra regeringspartneren Venstre efter opsang fra statsministeren.

Af Anders Byskov Svendsen og Anne Westphal, Dr.dk, 28. sep. 2023,

Statsminister Mette Frederiksens (S) øjne er blevet rettet mod noget, hun ser som en ny tendens i Danmark [...]

- Danskerne er et af de folk i verden med den højeste arbejdsfrekvens. Det er godt. Og det bliver vi nødt til at holde fast i, sagde Mette Frederiksen og kom så med et men:

- Jeg kan godt høre tendenserne til det modsatte. At øget velstand skal veksles til mere fritid. Det er den høje arbejdsmoral, der har skabt vores velstand, det er den, der skaber vores muligheder. Det er sådan set det, og ikke så meget andet, der har skabt Danmark, lød det fra statsministeren på talerstolen.

For fem dage siden kom hun med samme budskab fra en anden talerstol. Den stod i Aalborg og var sat frem i anledning af årsmøde i Socialdemokratiet.

- Hvis ikke vi holder fast i vores stærke arbejdsmoral. Ja, så holder vores velfærdsmodel ikke, sagde hun og trak et af de stærkeste socialdemokratiske trumfkort - et citat fra partilegenden Thorvald Stauning:

"Uvirksomhed og dovenskab er menneskenes fjender. Ved flid og arbejde kommer de enkelte frem. Og hver enkelt er med til at skabe et samfund, der kan yde en god tilværelse både under arbejdet. Og når livsaftenen melder sig," citerede hun Stauning for. [...]

Opsangen fra Mette Frederiksen kommer efter en debat om, hvorvidt det er et problem, at danskernes arbejdstid ser ud til at falde.

De tørre tal først.

I august viste en analyse fra Kommunernes Landsforening (KL), at den gennemsnitlige arbejdstid om ugen var faldet fra 32,3 timer i 2000 til 30,7 timer i 2021. [...] For få uger siden kom en analyse fra Rockwool Fonden dog frem til, at lønmodtagernes arbejdstid ikke har været væsentlig faldende de seneste 15 år. Grunden til, at nogle oversigter viser noget andet, hænger ifølge Rockwool Fonden sammen med, hvordan selvstændige opgør deres arbejdstid.

Modstand i regeringen

I regeringen står Mette Frederiksen alene med sin opsang.

Venstres finansordfører Torsten Schack Pedersen undrer sig over angrebet fra statsministeren.

- For mig, der har et liberalt, udgangspunkt, er der ikke nogen, der har en pligt til at arbejde for staten. Jeg er enig i, at det er vigtigt, vi har et højt arbejdsudbud. Men beslutningen om,

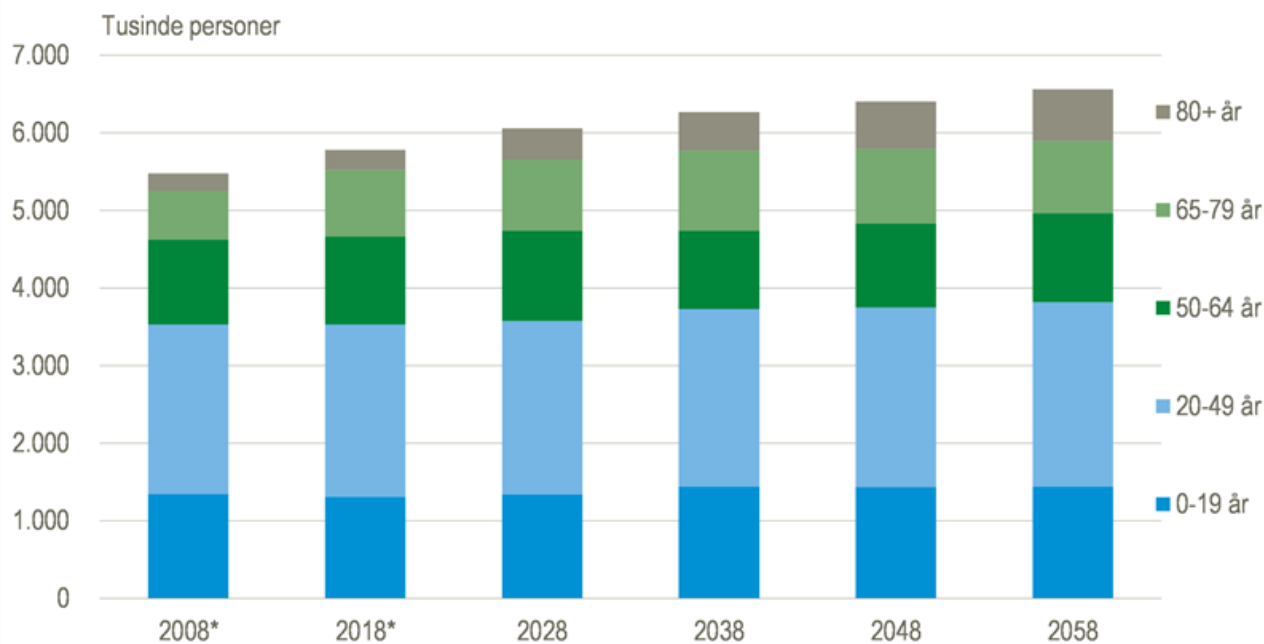
hvor meget man vælger at arbejde, det er og bliver det enkelte menneskes og den enkelte families.

Én, der vælger at gå derhjemme, og ikke arbejder, vil jo stadig gøre brug af velfærdssamfundet i form af sygehuse og alt andet. Har man så ikke et ansvar over for velfærdssamfundet?

- Som det så fint står i Grundloven, så er enhver forpligtet til at forsørge sig og sine. Grundlæggende mener jeg ikke som liberal, at folk arbejder for statens skyld, siger Torsten Schack Pedersen. [...]

Bilag 6: Statistik - Befolkningsfremskrivning, Danmarks statistik

Befolkning efter aldersgrupper. 2008-2058

* Faktiske tal.

Bilag 7: Tekst - Arbejdsmarked. Regeringens lønløft er et frontalangreb på den danske model.

Af Karsten Høgild, direktør, Arbejdsgiverforeningen KA, 27. oktober 2023, Avisen Danmark

10 kroner. 20 kroner. Nogen højere. 20 kroner og tre ekstra fridage. Nogen højere...

Forestil dig TV-debatten aftenen inden næste folketingsvalg, hvor partilederne har en sidste mulighed for at overbevise vælgerne om, hvor krydset skal sættes. Debattens altoverskyggende tema er, hvem politikerne nu vil give mere i lønposen. En partileder nævner skolelærerne, en anden peger på politibetjentene, mens en tredje går i brechen for pædagogerne.

En politiker vil hæve lønnen med 10 kroner, en anden overbyder, mens en tredje partileder, der er presset i meningsmålingerne, sætter trumf på ved at love både højere løn og flere fridage.

Det bliver skruen uden ende, og vi risikerer, at der for alvor går politik og pop i løndannelsen.

Tidligere har det været fuldstændig utænkeligt, at toneangivende politikere ville gøre løn til bestemte faggrupper til en sag i en valgkamp, men regeringens lønløftåbner en glidebane uden lige. Aktuelt er det sygeplejersker, sosu'er, pædagoger og fængselsbetjente, regeringen vil give mere i løn, men i næste valgkamp kan det være helt andre faggrupper, der står for tur.

Jeg vil gerne understrege, at jeg har stor respekt for de fire faggrupper, regeringen vil belønne, og jeg kan sagtens unde folk en højere løn, men det skal være arbejdsmarkedets parter, der forhandler løn-og arbejdsvilkår. Hvis politikerne overtager opgaven, dør den danske model, som man i mange andre lande misunder os.

Det ville være meget skadeligt for både lønmodtagere, arbejdsgivere og ikke mindst dansk økonomi, hvis vores aftalemodel erstattes af det, skiftende politikere måtte mene aftenen inden valgdagen.

I stedet for at afskaffe den danske model, mener vi i Arbejdsgiverforeningen KA, at modellen skal styrkes og fremtidssikres. Helt grundlæggende er det et problem, modellen på mange måder er en lukket fest for den traditionelle fagbevægelse, som ikke ønsker at åbne døren for andre gæster. Når der ikke kommer frisk luft ind, bliver det hele lidt hengemt, og det er også tilfældet her.

Når fagbevægelsen samtidig styrtbløder medlemmer, så smuldrer legitimiteten bag modellen, og det får fundamentet til at slå dybe revner.

Der er brug for, at alle gode kræfter i fællesskab moderniserer den danske model, så begreber som frihed, fleksibilitet og nytænkning kommer til at spille en langt større rolle end i dag. Hvis politikerne overtager opgaven, dør den danske model.